

Referat fra vort besøg hos Gram Slot 30. september 2020

Vi mødtes på adressen Slotsvej 56, 6510 Gram kl. 10.45. Der var fælleskørsel fra Abenas P-plads til den del af os, der ønskede dette.

Gram Slot er et tidligere kongeslot, hvis historie går tilbage til 1232, hvor det nævnes i Kong Valdemar Sejrs Jordebog, hvor den hørte under kronen. Det var dengang en borg, der lå ca. 3 km nordvest for det nuværende slot. I 1314 tilhørte det hertug Erik 2. af Sønderjyllands slægt. Det vides ikke, hvor hovedbygningen lå på det tidspunkt, men der er flere voldsteder i omegnen.

Ved slutningen af 1300-tallet overgik Gram til Henneke Limbek, som var en søn af Claus Limbek. Omkring 1467 overtog Ditlev Reventlow godset.

Det var under Reventlow-slægtens ejerskab, at bygningerne omkring 1500 blev flyttet til den nuværende placering, og dele af den nuværende østfløj er fra den tid.

Hovedbygningen, der er fredet, er et trefløjet anlæg omgivet af voldgrave, der ligger ved slotssøen i den nordøstlige udkant af Gram. Hovedfløjen er opført omkring 1670 af feltmarskal Hans Schack, der også i 1673 færdigbyggede og åbnede Gram Slotskro.

Østfløjen bruges i dag til privat beboelse, mens syd- og vestfløjen ofte anvendes i forbindelse med diverse offentlige arrangementer. I 2014 lavede TV Syd strikkekonkurrencen *Den Store Strikkedyst* på slottet.

Slottes skiftende ejere:

- (1661-1676) Hans lensgreve Schack
- (1676-1683) Otto Didrik lensgreve Schack
- (1683-1719) Hans lensgreve Schack
- (1719-1741) Otto Didrik lensgreve Schack
- (1741-1760) Hans lensgreve Schack
- (1760-1790) Frederik Christian greve Schack
- (1790-1821) Knud Bille greve Schack
- (1821-1847) Henrik Adolf greve Brockenhuus-Schack
- (1847-1892) Knud greve Brockenhuus-Schack
- (1892-1938) Adolph greve Brockenhuus-Schack
- (1938-1964) Kjeld greve Brockenhuus-Schack

- (1964-2007) Jens greve Brockenhuus-Schack
- (2007-2010) Sanne og Svend Brodersen

Godsejer og direktør Svend Brodersen oplyste i 2016, at den norske lavpriskæde Rema 1000 i dag ejer 46 procent af 'Gram og Nybøl Godser A/S', i daglig tale Gram Slot.

Blev modtaget af vor guide på slottet. Han bød os indenfor og fortalte slottets omskiftelige historie. Præsenterede derefter forskellige rum på slottet, der bl.a. anvendes til events, bryllupper m.v. I tilslutning til lokalerne er der indrettet brudesuite med tilhørende toilet- og bade faciliteter.

Vi gik en tur ned i kælderen i den nyere del af slottet - her finder oprindelige køkken og spisefaciliteter til arbejderne. I dag anvendes kælderen til vinkælder m.v. Fra kælderen fører en skjult trappe op til gemakkerne, hvor der ad denne vej kunne modtages hemmelige gæster. Herefter gik vi over åen til tidligere avlsbygninger - nu anvendes de til events, markeder m.v. Rema 1000 får stort set alle deres grøntsager fra Gram. Der arbejdes også med kvæg - bl.a. 1000 kører på forskellige gårde i området. Vi var inde i den Holstenske lade der er indrettet til koncerter - der er plads til 500 - 1000 personer afhængig af og det er en stående eller en siddende koncert. På den anden side er den tidligere kostald restaureret og anvendes til bl.a. julemarkedet. I samme bygning er der cafe/restaurant, hvor vi skulle spise en platte med 1 drikkevare til.

Vi fik bl.a. historien om Anna Sophie Schack

Personlig information

Født	4. september 1689
Død	28. september 1760 (71 år)
Ægtefælle	Hans Schack

Anna Sophie lensgrevinde Schack, født Rantzau (4. september 1689 i Hamborg - 28. september 1760 på Giesegård) var en dansk adelsdame og godsejer.

Anna Sophie Rantzau var datter af gehejme- og landråd Christian Rantzau (1649-1704) og Margrethe Rantzau (1642-1708) og voksede op hos fasteren Anna Pogwisch til Weissenhaus i Holsten og blev 22. april 1711 gift med Hans Schack, lensgreve til Schackenburg og derudover besidder af det store gods Gram i Nordslesvig. Hans Schack var blevet enkemand året forinden og havde af sit første ægteskab sønnen Otto Didrik Schack. Anna Sophie Schack fødte ham en datter. I 1712 opnåede Hans Schack at blive optaget i det slesvig-holstenske ridderskab, hvilket hans familiære bånd til de gamle adelsslægter i hertugdømmerne sikkert har været medvirkende til.

Hans Schack døde allerede i 1719, og hustruen stod nu i spidsen for grevskabet Schackenburg og Gram gods som formynder for den knap tiårige stedsøn. Året efter mistede hun sin datter af børnekopper, der også ramte stedsønnen, men Anna Sophie fik ham flyttet til Berlin, hvor han fik behandling og overlevede.

Flere familiemedlemmers dødsfald gjorde ved tilfældighedens gunst Anna Sophie Schack til godsejer i en årrække. I 1741 døde stedsønnen, Otto Didrik, blot 31 år gammel. Arvingen var hans ældste søn, der også bar navnet Hans Schack. Han var født 1735, det vil sige endnu kun et barn, og hans moder måtte derfor styre godserne for ham. Ved hendes tidlige død i 1748 trådte Anna Sophie endnu engang til og overtog på ny ledelsen af grevskabet.

I 1726 lånte Anna Sophie 50.000 rigsdaler til sin ven, overkrigssekretær Christian Carl Gabel mod pant i Giesegård, Spanager og Ottestrup på Midtsjælland. Venskabet brast imidlertid, og et frieri fra hans side blev afvist. I 1734 opsigte hun lånet og fik i 1736 skøde på de tre godser. Af stedsønnen, der nu som myndig havde overtaget Schackenburg og Gram, købte hun samme år Gram. 1733-36 forpagtede hun godset Seekamp i Holsten, der blev tilføjet til Schackenburgs godsmængde.

Med årene blev hendes aktiviteter som godsejer kun mere omfattende, især på de ejendomme, hun selv var ejer af. På Giesegård opførte hun en ny hovedbygning, og på Gram ombyggede hun slottet. På Sjælland øgede hun 1752 sit godskompleks med Juellund, og i Nordslesvig erhvervede hun 1754 godset Nybøl. Året forinden havde hun købt det nuværende Thotts Palæ på Kongens Nytorv, og i 1754 viste hun sin økonomiske magt ved at overtage det Amalienborg-palæ, der var under opførelse ved Severin Leopoldus Løvenskiold. Bygherren havde nemlig svært ved at overkomme opgaven økonomisk. I stedet for overtog Løvenskiold en gård, Anna Sophie Schack ejede på Amagertorv. Efter en brand stod Schacks Palæ, det nuværende Christian IX's Palæ, endelig færdigt i 1757. I 1751 havde hun modtaget hun den af enkedronning Sophie Magdalene i 1732 indstiftede orden l'union parfaite.

Men på grund af denne byggeiver og købelyst oparbejdede hun samtidig en betydelig gæld, der kom til at hæfte på Giesegård lige til 1818. Samtidig kan det ikke overraske, at en energisk og velhavende kvinde på den tid blev mødt med mistænksomhed, og hun ragede ofte uklar med sine bønder. Derfor huskes hun på Schackenburg som "den onde Grevinde", i lighed med Ingeborg Skeel m.fl. Hendes forhold til stedsønnen, hvis uddannelse og karriere hun tilrettelagde, var aldrig det bedste og blev forværret med årene. Det samme kan siges om hendes relationer til dennes søn og arvtager. I 1758 måtte der derfor nedsættes en kommission for at udjævne stridighederne, og kort før sin død opsatte hun et testamente, hvori hun helt forbigik Hans Schack og afgjorde, at Giesegård med Juellund, Ottestrup og Spanager samt Gram og Nybøl skulle oprettes til et stamhus for hans yngre broder Frederik Christian Schack.

Hun deltog også i tidens kulturelle liv, særligt kredsen omkring brødrene [Christian Ludvig](#) og [Carl Adolph von Plessen](#), og hun brevvekslede med den lærde historiker [Hans Gram](#), som var Plessen-brødrenes protégé.

Således oplevet af Ove Hansen